

הימנעות מהדברת כ.ע.ט והדבקה בכותנה / בועז נוי

2005

נוי בועז¹, שמש דוד¹, גרה גבי²

¹ שה"מ גליל מערבי boaznoy@shaham.moag.gov.il ² חוות גד"ש גליל מערבי

תקציר

כותנה שנזרעה בחוות הגד"ש בגליל המערבי בסוף מרץ 2005 והונבטה, טופלה כמקובל באזור. השקיה בפסים לסירוגין 100% ו- 70% ממנת המים המומלצת באזור (330 ו- 200 מ"ק לדונם בהתאמה). בחלקות קטנות – אורך 10 מטר וברוחב 10 שורות (4 שורות מכל מנת השקיה בכל פס ריסוס). במהלך העונה נדרשו בחלקה (בהתאם להמלצות פקח המזיקים) 2 טיפולים בפגסוס. ב- 20/7 ו- 15/8. השילוך – 2 טיפולים בדרופ (60 + 30) ניתנו בנפרד לפי- מנות המים טיפול ראשון 16 יום לפני מועד הקטיף. טיפולי הניסוי:

הדברה: טיפול מלא(3), הימנעות ממתן הטיפול הראשון בפגסוס(1), הימנעות ממתן הטיפול השני בפגסוס (2), ללא טיפולי פגסוס (0). קטיף: מוקדם (15/9) של ההשקיה המרסנת. מאוחרת (9/10) של ההשקיה המלאה. ניפוט- ניפוט מחצית היבול של כל חלקה בצמוד למועד הקטיף, והמחצית השנייה כחודשים לאחר מכן.

מכיוון שהמנפטה לניסויי שדה הופעלה רק במהלך חודש דצמבר לא ניתן היה לבחון את המטרה העיקרית של הניסוי, בניפוט מאוחר במועד אחד לא התקבל הבדל הן ביבול והן במספר נקודות ההדבקה בן טיפולי ההדברה השונים.

מבוא

תופעת ההדבקה של סיבי הכותנה יוצרת בעיה קשה בשעת הטוויה ומפחיתה בצורה משמעותית את התמורה אותה מקבל המגדל ובמקרים קיצונים עד למצב של פסילת הכותנה לצורך טוויה. בעבר חושבה דרגת ההדבקה מתוך בדיקת רמת הסוכרים בכותנה. בשנים האחרונות מחושבת דרגת ההדבקה ע"י ספירת נקודות ההדבקה לפי קבוצות גודל (5-1). דרגה 1 עד 29 נקודות, דרגה 2 30 – 50 נקודות, דרגה 3 51 – 70 נקודות ודרגה 4 מעל 70 נקודות. דרגות הדבקה 1 ו- 2 לא מחויבות בקנס למגדל, דרגה 4 מחויבת בקנס גבוה. מקובל שעוצמת ההדבקה של סיבי הכותנה נמצאת ביחס ישר לעוצמת הנגיעות של השדה ב.כ.ע.ט. מכיוון ש כ.ע.ט היא מזיק קשה \ יקר הדברה, בעל פוטנציאל רב לפיתוח עמידות לחומרי הדברה, נושא שנבדק בשנים האחרונות ע"י רמי הורוביץ ובמקביל ע"י ראובן אור (חברות סיכום מחקרים בכותנה). לכן יש חשיבות להדברה יעילה (עוצמת הנגיעות X עלות ההדברה קטנה ככל האפשר) של מזיק זה. החל מעונת 2000 נבחן הנושא באזור הגליל המערבי בסדרה של ניסויי שדה. בשנה הראשונה ע"י הימנעות מוחלטת מהדברה וקטיף במספר מועדים כך שהתקבל

הבדל במשך הזמן בו נחשפה הכותנה בשדה לתנאי אילוח ב כ.ע.ט. בשנים 2001 - 2004 הטיפולים כללו הימנעות מחלק ועד כל הטיפולים היעודים להדברת כ.ע.ט. בהם הומלץ לטפל בחלקה, בהשוואה לטיפול מלא. במהלך שנות הניסוי נבדקו גם רמות מים שונות לקבלת תנאי עקת מים בתחילה נבחן הנושא בקטיף יד ולאחר מכן בקטיף מכני בקוטפת בכל הניסויים ובכל הטיפולים לא התקבלה הדבקה למרות שהחלקות שלא טופלו כנגד כ.ע.ט היו נגועות קשה ב כ.ע.ט, טל דבש ופיחת, גם בשנים בהן בשדה המסחרי בו נכללה חלקה הניסוי שטופל באופן מלא להדברת כ.ע.ט היו הדבקות. מכיוון שההבדל היחידי בין השדה המסחרי לחלקת הניסוי הוא הטיפול בכותנה שנקטפה עד לניפוט – אחסון בשקי רשת מאווררים של טיפולי הניסוי שממתינים זמן רב (חודש עד חודשים) לניפוט

שיטות וחומרים

מקום הניסוי: חוות הגד"ש גליל מערבי, קרקע חרסיתית עמוקה, כרב נח.
זריעה: 29/3, הנבטה: 30/3, קטיף: 9/4
השקיה מלאה: 327 מ"ק (לא כולל הנבטות)
כל הטיפולים – עיבודים דיסון והדברה (למעט הדברת כ.ע.ט) ניתנו כפי שמקובל באזור.
תבנית הניסוי: השקיה לאורך השורות, 4 שורות לסירוגין, השקיה מלאה לעומת בהשוואה ל- 70% ממנת המים המומלצת.
ריסוס: מרסס שרוול לאורך השורות 4 שורות מכל צד.
חלקות הניסוי: 10 מטר X 10 שורות (4 שורות השקיה מלאה, 2 שורות המרסס, 4 שורות השקיה מרסנת) מסודרות באקראי לאורך פסי הריסוס.
טיפולי ההדברה:
0. ללא טיפולים יעודיים (פגסוס) להדברת כ.ע.ט.
1. הימנעות ממתן הטיפול הראשון בפגסוס. (20/7/05)
2. הימנעות ממתן הטיפול השני בפגסוס. (15/8/05)
3. טיפול מלא (2 הטיפולים).
קטיף: קטיף בקוטפת לשקים (כל חלקה לשני שקים).
ניפוט: הכוונה – מכל חלקה שק אחד לניפוט מידי (תוך פחות משבוע מיום הקטיף), השק השני לאחר כחודשיים המתנה.
בפועל- ניפוט כשלושה חודשים לאחר הקטיף (עקב הפעלה מאוחרת של המנפטה לניסויי שדה).

תוצאות

טבלה מס. 2: יבול כותן ומספר נקודות הדבקה – הדבקה בכותנה 2005

יבול כותן (ק"ג \ דונם)	נקודות הדבקה	טיפול
533	10	ללא פגסוס
556	13	ללא הטיפול הראשון
548	13	ללא הטיפול השני
505	6	טיפול מלא

סיכום

גם השנה כמו ב- 5 השנים שקדמו לה לא התקבלה הדבקה בטיפולים השונים. השנה גם לא היו הבדלים ביבולים (גם לא מובהקים) בן הטיפולים השונים. הפעלה מאוחרת של המנפטה לניסויי שדה גרמה לכך שהמטרה העיקרית של הניסוי לא היגיעה לכלל בדיקה. ניסיון לעקוף את המכשלה ע"י שימוש בג'ין קטן (באדיבות חב. "זרעי ישראל") לא צלח כי בסיבי הכותנה שהתקבלו היו שברי עלים בכמות שמנעה את השימוש במכשיר ה-FCT.